

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Előfizetési árak:
helyben, vagy postán küldve:
Egész évre . . . . . 10 ft. — kr.
Félévre . . . . . 5 „ — „
Negyedévre . . . . . 2 „ 50 „
Egy hóra . . . . . 1 „ — „
Egyes szám 4 kr.
Lap szellemi részét illető minden köz-
emény a szerkesztőségbe (Főter 1828. sz.)
barmintve küldendő.
Előfizethető helyben:
Telegr. K. Lajos Könyvkereskedésben
és a kiadóhivatalban (Főter 1828. sz.
alatt.)

Hirdetési díj:
Négy hasábos petit sorozat 5 kr. Nagyobb
terjedelmű a többszöri hirdetések alká-
szerint jutányos áron vételnek fel. Betű-
díj minden külön beviteltől 30 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
ajánlás 50 kr.
Nyitlári közlemények minden petit sor
50 krajczár.
Hirdetések fölültek a szerkesztőség-
ben és kiadóhivatalban. Főter 1828. sz.
alatt.)
Kéziratok nem adóznak vissza.

A dolgos miniszter.

(L.) Az állami költségvetés tárgyalása alkalmával az egyes szakminiszterek tárczáinál rendszerint az általános politikai és kormányzati rendszerek és kormányzati működés is kritika tárgyát szokta képezni.

Kormányparti oldalról rendszerint tulbecsülik az egyes miniszterek kormányzati sikerét.

A gr. Csáky Albin közoktatási miniszter tárczájánál is igen érdekes vita merült fel, főleg az oktatási és egyházpolitikai kérdések körül.

Hivatalos és félhivatalos oldalról a közoktatásügy körébe tartozó kérdésekben is tulmentek a magasztalásban ama határokon, — amelyeket a tárgyilagos kritika megjelöl.

Az az óriási haladás, melyről a félhivatalos sajtó olyan könnyedén szeret beszélni — a valóságban éppen nem található fel, aminek az is egyik eklatáns bizonyítéka, hogy az 1893. évben milliót meghaladó olyan gyermek van, akik semmi, vagy csak nagyon hiányos nevelésben részesültek.

Az a program, melyet gr. Csáky Albin csak a napokban beterjesztett jelentésében felállít s melyben kimutatja, hogy még igen sok óvodára és népiskolára van szükség, egyenesen azt bizonyítja, hogy a népoktatás terén még ezentúl is nagyon sok tenni való van, tehát a multban még mind nem történt annyi, hogy abban a híresztelt óriási haladást megtalálni lehetne.

Amde másfelől — gróf Csáky Albin dicséretére legyen mondva — most már alapos reménye lehet a nemzetnek arra, hogy közoktatásügyi miniszterünk a hiányokat pótolni s a népoktatás ügyét tervszerűen fejleszteni fogja.

Gróf Csáky Albin miniszterrel el kell nekünk is ismernünk, hogy nemcsak becses munkaező s nagy feladatait átértő államférfi, hanem cselekvésre képes és fáradhatatlan kormányférfi, aki ha még néhány évl megmarad az áll-

sában, igen üdvös eredményeket méltán várhat tőle a nemzet.

Már eddig is, ha a kiváló férfiú egész erejét, tehetségét és akaratát kizárólag az oktatásügyre fordíthatna volna — ketségkivül jóval több és becsesebb eredményt érhetett volna el, míg így az oktatásügy részben az anyagi eszközök elégtelensége miatt csak nehezen haladhatott előre.

És hogy ennek dacára gr. Csáky Albin sikereiről kell és lehet beszélnünk — az azt jelenti, hogy a gróf egy kipróbált munkaező, aki öntudatosan cselekszik s a maga feladatait erejéhez mérten sikeresen oldja és oldotta meg.

A közoktatásügynek, általában a közműveltség ügyének, nálunk is elsőrendű fontosságú kormányzati ügynek kell lennie.

Főképen nekünk magyaroknak első sorban nemzeti kulturánkkal kell hódítanunk, ha nemzetünket az ellenséges áramlatok között fenntartani akarjuk.

Ennek két eszköze van: műveltségünk kifejlesztése és a nemzeti akarat teljes érvényre emelése.

E nagy feladatot gr. Csáky Albin miniszter nemcsak felismerte, de igyekezett azt a gyakorlatban is megvalósítani.

Szabadelvű reformok, mint például: a vallásszabadság, a polgári házasság s a magyar állam modern berendezéséhez szükségesek ugyan, de nem ezeknek a létesítésre fő-teendője egy magyar nemzeti kormányának, mert nálunk a liberalizmust féltetni nem kell, hanem Magyarországon a magyar nemzet jogait és érdekeit kell védeni és kifejleszteni s ezen érdekek védelmére műveltséggel kell ellátni a legszegényebb magyart is és mindent megmozdítani, hogy a műveltség áldásaiban egyenlő joggal részesülhessen minden állampolgár.

Magyarországon erős és öntudatos nemzeti szellemre van szükség, ezt pedig nemcsak az egyházpolitikai reformokkal, hanem főképpen a népnevelés nemzeti jellegének kifejlesztésével, a nemzeti műveltség erejének fokozásával le-

het elérni. A magyar közoktatás fölvirágoztatásától, a magyar állameszmével kapcsolatos nagy érdekek erélyes védelmezésétől függ Magyarország jövője. Akik e téren működnek, nehéz, de áldásos munkát végeznek.

Gróf Csáky Albin miniszterben, — készséggel elismerjük — meg van az arra való tehetség, buzgalom, akaratere s a kifejezetten magyar nemzeti érdekek iránti érzék s bizonyára szívesen látja őt a nemzet ama magas állásában, melyben annyi nemes törekvéssel igyekszik hazájának hasznos szolgálatokat tenni.

Csak egyet kívánhat meg tőle a nemzet, hogy egész erejét, tudását és nemes idealizmusát első sorban a közoktatás emelésére fordítsa s az elérendő nagyobb sikerért méltán tarthat igényt a nemzet hálás elismerésére.

A tengerszem. Említettük, hogy a magas Tátrában fekvő »tengerszem« tulajdonjoga vitássá vált a magyar és az osztrák államok közli. A határkérdés már kétszázada óta ad okot a vitára, mert azon a részen, a hol a tengerszem fekszik, a határvonal nem volt szorosan megállapítva Magyarországra és Galiczia közt; ez okozta azt a csetepatét is, mely a Zamoiszky galicziai földbirtokos emberei és Hohenlohe herceg cseledei közli játszódtat le azért, hogy mindkét félnek a munkái a saját uraságuknak vindikálták a tulajdonjogot. Megirtuk azt is, hogy a magyar belügy-minisztérium, mikor a határkérdés rendezésére kiküldött bizottság nem tudott eredményre jutni, átutította Szepes megye alispánját, hogy a terület tulajdonjogára vonatkozó okmányokat keresse ki a megye levéltárában. Ez meg is történt s most kiderült, hogy a birtok magyar terület. Zamoiszky galicziai földbirtokos elődje, Hamolacs Klementina ugyanis az abszolút korszakban (1858-ban) a pesti cs. kir. Landesgerichtől is jóváhagyott oly értelmű szerződést kötött Palocsay Sándor örökösével, hogy a vitás birtok az utóbbiak tulajdona; minthogy pedig a szerződésnek egyik pontja szerint a megállapított határvonal Galiczia és Magyarország közt is határvonalat képez, bizonyosnak látszik, hogy az eddig vitás földterület Magyarországhoz tartozik. Ebben az értelemben határozott a kir. kuria is.

császár az által menekült meg, hogy Napoleon eléggé »bolond« volt győzelme béreül beérni azzal, hogy ő a parvenü, nevére tette a büszke Habsburg-ház császári fejének leányát, s e családi kötelek által a legitim-uralkodóházak méltóságának uborkafájára felkapaszkodott.

Ez a szó »bolond« nem az én szavam magának Napoleonnak a szava. Vaulabelle írja, hogy Napoleon Szt.-Helenában ékként nyilatkozott: »a trónusnak megvannak a maga északiból mérei; amint az ember oda jut fögondjává lesz magát azzá tenni, a mit most legitim-uralkodónak szokás nevezni: nem lehet királyi ügybe lefokúdni a nélkül hogy az ember meg ne bolonduljon; én is megbolondultam.« — Mondta-e ama sziklához lánzólt óriás a késő bölcsesség-e szavait? nem tudom; de, hogy volt oka mondani azt tudom.

IX. Pius pápáról azt beszélük, hogy bibernok korában mindig földre szegzett szemmel járt, a mint pápává lett, katonáson tartotta magát. Minek köszönheti Szentséged e jó egészségre mutató öröndetes változást? kérdeék tőle. »A szent Péter kulcsait kerestem« felelé, s megaláltam.

A »névtelen felístenek« kifejezést Kossuth legelőször 1852 november 12-én Birminghamban tartott nagy beszédében használta. A beszéd e része így hangzik:

»Az események folyamata megmutatta, hogy annak a pártnak »nemzet« a neve, még pedig bajnok nemzet, de azért csak folyt a hi-resztelés, hogy én általam van inspirálva. Hissen talán nem dicsőségtelen dolognak lehetne mondani, ha valaki egy ily nemzetet ily fokig

Kossuth Lajos házassági pöre.

A vegyes házasságok miatt folyó küzdelem, mely még napjainkban is tart, különösen az utóbbi száz év óta soha sem szűnt meg nyugtalanítani Magyarországon különböző vallású felelt. Az 1791-iki törvényhozás intézkedése nem volt elég a nyugalom megteremtésére, ellenkezőleg, későbbi vizsalyok csiráját rejtette magában.

A negyvenes években ismét kitört a harc és azok közt, a kik kénytelenek voltak vegyes házasságokban sérelmet szenvedni, történetesen Kossuth Lajost is találjuk, a ki a katolikus Meszlényi Terézszel 1841. január 9-én lépett házasságra.

Az érdekes jogeset okiratait »A királyi placetum a magyar alkotmányban« című füzet közli, melyet dr. Vázsonyi Vilmos irt s most adott ki.

Tudnunk kell, hogy az 1791: XXVI. törvényezikk akként intézkedtek a vegyes házasságokról, hogy azok katolikus pap előtt köttessenek, — de eléjük akadályt görpíteni tilos.

Mindamellett 1839. márczius 15-én Lajcsák Ferenc nagyváradi püspök pásztorlevelet adott ki, mely arra hivta föl — a megyei papságot, hogy reverzális nélkül ne áldja meg a vegyes házasságokat, hanem szorítottak a passiva assistentiára. — Hasonló pásztorlevelet becsótott ki a többi püspök is.

A megyék e pásztorlevelekben az említett 1791-iki törvény megsértését látták és az országgyűléshez fordultak. A főrendiház 1840-en a püspökök mellett foglalt állást, kimondván, hogy az áldás megtagadása nem törvénytértés mert a házasság áldás nélkül is létrejöhet törvényesen.

Pestmegye erre azt határozta, hogy az 1647: XIV. törvényezikk szerint fog eljárni, mely 600 forint bírsággal sújta az áldást megtagadó papot. — Az első panaszt Pesten tették Wagner Kapisztrán János ferencvárosi plébános és gvardian ellen Gunper Keresztély Frigyes és Maurer Anna, a kiktől a plébános reverzalist vett. A második eset már feltűnőbb volt, Kossuth Lajos barátai indították a pört, — mivel Feichtinger Domokos belvárosi prépost megtagadta az áldást Kossuth Lajostól és Meszlényi Teréztől s a paplakban végezte az esketést szándékos botrányossággal.

Fáy András, gróf Ráday Gedeon, Szombathelyi Antal és Szentkirályi Moricz, Kossuthék násznagyai jelentették föl az esetet 1841. január 19-én. — A panaszlevélben elmondták, hogy előtte való nap megjelentek Kossuth Lajos esküvőjén, Feichtinger prépost

lezne képes lelkesíteni: de én nem fogadhatom el e dicséretet.

Nem én inspiráltam a magyar népet, hanem a magyar nép inspirált engemet. Mindaz, amit valaha gondoltam és gondolok, mindaz, amit valaha éreztem és érezek, csak egy gyöngye lüktetése azon szívnek, a mely az én népem kebelében dobog.

A harcok dicsőségét a vezérek rovására metszi a történelem, az övek a halhatatlanság babilonia: pedig ők, midőn a valszelyel szemt szallanak, tudják, hogy éljenek vagy haj, ... nek ölni fog a nép ajkain. Mennyivel tisztább az a fény, mely a nép fiai ezreinek kép-t köríti, a kik tudtak, hogy a hol elesnek, ismeretlenül fogják haláuk álmát aludni, s nem szolgálnd dicsdallamokra, aianyul mégis és nyugodtan, a »Házádnak rendületlenül«-t hangoztatva mentek az ágyútegek halált és pusztulást szóró keresztitűzen keresztül a győzelemre s a kik elesnek, e kiáltással estek el: »éljen a haza«. Ekként küzdöttnek a hazaért és szabadságért s ezrenként ekkép haltak meg a mi névtelen felístenek.

A halál perce irtózat perce, uraim! Még Cató arczán is látható volt ez irtózat nyoma, még Socrates homlokán is árnyék vonult el, midőn a bürok serlegét ajkaihoz emelte.

Nálunk azok, akik látták a hazaszeretet névtelen áldozatait feküdni a halál mezején Buda falai alatt, csak mosoly nyomát láhtatták a halottak fagyos ajkain, a haldoklók pedig azt felelék a hozzájuk vigasztalással közlőknek: »se baj! bevettük Budát! éljen a Haza!« Imigy szólottak és meghaltanak. A ki ily jeleneteknek volt tanuja, a ki sirni látta a serdülo ifjut, midőn tudtára adatott, hogy még nagyon fiatal meghalni a hazaért; a ki

A „DEBRECZEN“ TÁRCZÁJA.

Kossuth Iratainak jegyzeteiből.

Kossuth Lajos Iratainak legújabb kötetét forgatván, mind jobban és jobban bámudlatra ragad az a mély államferfiúi bölcsesség, az a történelmi éleslátás, az a bámudlatos ítélőképesség, mely e könyvben nyilatkozik!

E mellett meglep az a fiatalos, erőtel duzzadó szellem, mely minden sorából felénk árad.

Mintha nem egy aggastyán, hanem egy pezsgő kedélyű fiatal ember irta volna.

Mig a könyvben a történelmet írja, addig a jegyzetekben a legerdekesebb apróságokat halmozza össze.

Ezekből a jegyzetekből közöljük mi a következőket:

»Az élet annyira komoly, hogy jól esik hebe-korba egy kis mulatságos adoma. Mas-sart mondja munkájában (Le Comte de Cavour), hogy midőn 1859. márcziusban Cavour Parisban járt, Napoleon császárt a Plombièresi ígélet beváltására sarkallani, Rothschild Jakab báró, a »özsdekirály, nagyon szerette volna tudni, hogy a dolgok miként állanak (megfogható kíváncsiság), elment Cavourhoz s naiv ártatlansággal kérdeze: Nos, kedves gróf, hogyan állunk? beke lesz-e, vagy háború? A kedves gróf nagy komolyan annyit felelt, hogy sok kilátás (chance) van a békére és sok kilátás van a háborúra. »Toujours drole (mindig pajkos) a kedves gróf,« mondá a pénz-király. »Tudja mit, báró, viszonzá Cavour, lépjünk társaságba, vegyünk együtt néhány millió járadékot, játszunk áremelkedésre, én beadom lemondásomat s az ár felszökken vagy három frankkal, szép nyereségünk lesz.« Gróf

ur nagyon szerény, felelé Rothschild, három frankra becsül magat, én többre becsülöm, meger hat frankat. Jót nevettek, de a tőzsde-király nem lett okosabb a felől, hogy beke lesz-e vagy háború?

El kell ismerni, hogy 1849-ben a bécsi isteni jog a madridinál mégis csak humanusabb volt, nem négyeltet-e fel a magyar Riegot, Bathányi Lajost, csak föbelvete — vajjon csak ily »humanusan« bánt volna-e el én velem is, ha a dicsőséges emlékü nem keresztény Padisah engem a bécsi keresztény szultánnak kiad? az persze olyan kérdés, a melyre csak azt lehetne felelni, a mit az egykori falusi iskolás gyerkőcz azon kérdésre felelt, hogy: ki teremtette a világot? — »azt édes mester uram, az ember bizonyosan nem tudhatja.«

»Meine Armeel! Mily borzasztó sokat mond az a »meine«! Az olasz király nem nevezi az olasz hadsereget a maga hadseregének. — Az is esküszik ugyan hűséget Olaszország királyának, ez nagyon természetes dolog, de esküszik hűséget az alkotmánynak is és engedelmességet a nemzet törvényeinek; és Umberto király ugyan csak furcsa arcot vágna, ha valaki őt »Hadura«-nak szólítaná. — Hat még Viktória angol királyné, ha valaki őt »Lady of Wars«-nak cimezné? Az isteni jogu absolutizmus e furcsa kinövésére a latin és angol fajnak még csak szava sincs. Hadurnak, ugy mondja a rege, az ő magyarok istenüket nevezték. Ugy látszik, hogy az ő magyarok istene leszálolt Bécsbe. Nem érzek magamban hajlamot arczra borulni ezen istenség oltára előtt.

A francia háborúk veszélyétől Ferencz

Az István gőzmalom társulat
GYÁRTMÁNYAINAK
ARÉNYOSZÉREKÉRE
180.
Az 1887. Aprilis hó 18-án Budapeston tartott

ef

gyakat,

ket.

0% engedéllyel

7 ft most 3.50

8 » » 4.—

8.50 » 4.50

12 » » 6.95

20 » » 12.50

4 » » 1.76

8 » » 3.03

1.50 » —.60

15 » » 5.—

25 » » 12.—

30 » » 12.—

2.40 » 1.08

2.70 » 1.35

8.50 » 4.50

—10

20 » » 14.—

10 » » 6.—

8 » » 3.50

6 » » 3.50

as mellett.

ban.

et nem számítok.

árakkal teljesítem.

József,

FŐPIACZ.

li évadra.

vágó

két főcsoportra osz-

asu répavágóra

kára vagy koczkára

hajtásu répazú-

pát apróra zuzzák-

o. é 17 ft és feljebb

o. é 60 ft és feljebb.

vágó gépek hajtásá-

ANYOK

rgánya felel meg a

magaság és kivitel

ezdve szerezhető be

an beszerezhető

ben

),

és jutányosan eszközöltetnek.

akásán, aki megtagadta a templomban végzendő esketést.

Este hetedfél óra volt. Egy oldalszobában fogadta őket a prépost-plébános, egy terített asztal mellett, — könyvezve káplánjaitól. A prépost-plébános az egyház tanítása szerint szolgáltatta ki a házassági szakramentot, oly ünnepélytelen és egykedvű hanyagsággal, mintha a főtisztelendő ur parokhiája bordézmánjának sedecimájára kötne meg a borvevőkkel alkuját.

Kijelentvén a párt törvényes, házasságok, a násznagyok nevével aláírta egy lap papirosra, mire az egész nászsereg eltávozott a plébániáról, hol az Isten kegyelmeinek bőségéből oly gunyos uszora üzeték.

A főjelentők kérték a vármegyét, hogy az 1647. XIV. t.-cz. rendelethez képest indítsa meg a pört. — Ez meg is történt, de nagyon hosszúra húzódott.

A közgyűlés tárgyalta először 1841. január 14-én. Dubraviczky Simon első alispán jan. 24-én küldte el az inté levelet Feichtinger prépostnak, mire ez kijelentette, hogy nem tartozik felelősséggel a megyének, csak egybezi hatóságának, melynek utasítása szerint járt el. A február 4-iki közgyűlés, mely elé a prépost választást terjesztették, Egri Galambos Sámuel, Pestmegye főügyészét utasította a pör megindítására, aki a tárgyalást ugyanev év márczius 22-ikére tűzte ki. De a prépost illetékeségi kifogást emelt s a megyei törvényszék a pör felvételét csak tíz hónap múlva mondta ki magát illetékesnek.

1845. december 17-ig aztán semmi sem történt. Ekkor Pestmegye fenyítő törvényszéke beszűntette a pört, ezzel az indoklással:

„Mintán az 1844. III. t.-cz. 3. §-a által azon vegyes házasságok is, melyek római katólikus és az evangélikus vallás bármelyikéhez tartozó felek között az 1839. évi márczius 15-től 1844. márczius 15-ig kötöttek és nem római katólikus, hanem az evangélikus vallás bármelyik lelképítésére által adták össze, törvényesítettnek jelentették ki, ez által a vegyes házasságoktól ez idő alatt megtagadott áldás miatt következett sérelem a multra nézve is elenyészett.”

A Pestmegyénél a törvényszék lelkészek ellen indított többi per tökéletesen Kossuth esetéhez hasonlóan folyt le.

BELFÖLD.

A szabadkai kath. nagygyűlés vasárnap tartott meg s a következő határozati javaslatot fogadta el:

a) Vegye vissza a kormány áldástalan egyházpolitikai javaslatát, nevezetesen vegye vissza az anyakönyvek államosítására vonatkozó törvényjavaslatot, mint szükségtelent, mint hasznavetelent, mint új bonyodalmak létesítőjét.

b) Vegye vissza a Csáky-féle rendeletet, mely bírságolásaival a papság lelkiismeretét kényszerhelyzetbe hozza.

c) Változtassa meg a törvényhozás az 1868-iki LIII. törvényzikkelt, mint olyat, mely a lelkiismeretek számára kezelezhető lehet. Adja vissza a szülőknek a természetes jogot gyermekeik vallásos nevelése fölött jobb belátásuk, lelkiismeretük szerint határozni s öröködni.

A polgári házasságról szóló törvényjavaslatot újabb hírek szerint — szerdán terjeszti a képviselőház elé a kormány. A javaslat most van sajtó alatt s a terjedelmes indoklással együtt huszonegyoldoz nyomtatott ívet meghaladó vaskos kötetet tesz ki.

A világ legboldogabb embere.

— Elbeszélés. —

Írta: Komjáthy Sándor.

(Folytatás.)

Pista elment; én otthon maradtam. Vetem a nyolcz piczlámon egy angol nyelvtant s megvettem az alapját nyolczvan krajczárral annak, hogy később kimehettem az edinburghi egyetemre.

Karácsony felé járt az idő. Javában bírlástam az anyólt akkor is; a mint benyit egy csinos kis lányka. Tiszta volt mindene. A szemre legistább. Olyan félnék, szemérmes mosolylyal tudta meg kérdezni:

— Itt lakik, kérem, a Kiss István doktor ur?

— Itt csak Kiss Pista, orvos-növendék lakik.

— Igen, őt keresem. Nincs itthon?

— Nem is szokott, csak hajnalban. Ha meg akarja várni...

Pajzánul mutattam egy fotelre.

Országgyűlés.

A képviselőház tegnapi ülésében folytatták a vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetésnek részletes tárgyalását.

Madarász József emlékeztette a Pável püspök által kiadott rendeletre, mely ott is elrendeli az oláh nyelv mint egyházi nyelv alkalmazását és tanítását, a hol a lakosság már tisztán magyar, követelte, hogy erélyesen hajtsa végre a kormány a magyar nyelv kötelező oktatásáról szóló törvényt, valamint sürgeti a népoktatási törvény revizióját is. Szederkényi Nándor e kérdésben csatlakozik Madarászhoz, mert a liturgikus nyelv nem lehet az oktatásnak is nyelve, ha ellenkezik az állami rendelkezéssel, megjegyezvén, hogy a román nyelv nem is tekinthető ősi liturgikus nyelvnek; sürgeti a tanítóképzőintézeti tanárok fizetésének javítását.

Veres Józsefa miatt szólt föl, hogy a tanítók még most sem kapták meg a 300 forintra kétszázötven minimumot s még elvart vagy két esztendőig a felekezeteknél, míg megkaphatják.

Thaly Kálmán egész szívvel csatlakozik az előbbi felszólalókhöz.

Gr. Csáky Albin elismeri, hogy végre kell hajtani a törvényt, a mint tudják, csak nem rég küldött ki rendeletet. Ha a háromszori megintés nem lesz elég a felekezetek iskolák fenntartásának a végéből, hogy végrehajtsák a törvény rendelkezéseit, akkor nem lesz más mód, minthogy be kell majd azokat az iskolákat szüntetni. A tanítói fizetése minimumára megjelözi, hogy minden erővel arra fog törekedni, hogy a felekezetek megadják a minimumot; ebben a tekintetben semmiféle késedelmet sem fog megengedni.

A mi Pável püspök rendeletét illeti, kijelenti, hogy törvényes kifogást nem tehet az ellen, hogy a liturgikus nyelvet tanítsák, mint-hogy minden felekezetnek joga van élő nyelvet használni liturgikus nyelvvül s természetes folyamánna ennek, hogy a liturgikus nyelvet is tanítsák, ámbár ő nem osztozik abban, hogy veszélyt hozna az egyházra az, ha a liturgikus nyelvet nem tanítják, a mint a r. kath. egyházra sem hoz veszedelmet az, hogy nem tanítják liturgikus nyelvvül.

A muzeumoknál gróf Zichy Jenő szólt föl, hogy a muzeumbeli állapotok semmivel sem javultak, a muzeumot még mindig az elavult rendtartás alapján igazgatják valamint az állandó muzeumi bizottságot sem küldték ki.

Thaly Kálmán is a muzeum reformjáról szólt. Thaly Kálmán a muzeum helyiségeinek kérdését is megoldhatónak találta volna, ha például a drága országház helyett a megalkarítható költséget a muzeumba fordították volna, vagy legalább a s u b b t e m p o b a n építenék az országházat s a különböző fordítanak a muzeumba.

Gróf Csáky Albin kijelentette, hogy a muzeum ujjalkotásával, új építkezéseivel soká már nem várhat, ez is a közel jövőben megoldandó kérdések közé tartozik.

Felvilágosítást adott a könyvtárra nézve a Szechenyi-családdal kötött egységéről. Az igazgatóúr helyett ezentel két őrt lesz joga kinevezni a családnak.

A zeneakadémiánál a keleti zenei termékek összegyűjtését sürgette Thaly Kálmán, valamint a magyar zene jobb művelését.

A protestáns egyházak segélyezését Pulszky Ágoston 150.000 forintra akarja föl-

Elnevelte magát.

— Oh, nem! csak egy kis karácsony-esti süteményt hoztam a számára. Meg ezt az óra-tartót. Kérem, legyen olyan jó, adja át neki.

— S mit mondjak: ki hozta?

— Mariska, a redakcióból. Tudni fogja már ő, hogy ki.

A! A redakcióból! Mariska! Oda hordod hat te a szellemes ötleteidet! No, de megéri a fáradságot! Szép kis libácska!

Fél óra múlva ismét kopogtattak. Egy takaros szoba-cziczus perült be az ajtón.

— A, Pistát keresem.

— Magam is Pista vőnek.

— Oh, nem magát. Hogyisne! Az én Pistám állásosabb gyerek.

— Hát, hogy tudja, hogy itt lakik a maga Pistája?

— Oh, lekem, voltam én itt sokszor, — mig maga oda kóborolt az egyetemen. Ugyan mi hasznat veszi annak a sok tanulásnak, — mondja csak? No, de átadom, a mit hoztam. Ebben itt finom czukor sütemények vannak. Ez meg egy torta. De meg ne egye, mig a Pista hazra nem jó. Kivált ezt a tortát. Ezt szörnyen szereti a kis nyalánk.

Gyönyörrel hallgattam a kis impertinens vidám csevegését. Hogyne! Minden szavából szerelem szökt ki. A kit így szeretnek, nem csoda, ha nem első rangú tényezőnek tartja a tudományt a boldogsághoz. És vajjon nincs-e igaza?

— Na, lelke, fogadja el hát!

Ne bámoljon úgy el! Én sietek. Messze van a Rombach-utca.

Rombach-utca?

Megkönnyebbültem. Mégis jó, hogy nem mentem el azokra a zsurokra!

emeltetni. Bánó József, Thaly Kálmán és a miniszter felszólalása után az indítványt kiadták a pénzügyi bizottságnak.

A többi tételt vita nélkül letárgyalták. A befejezés kijelentésénél a jobboldal többszörösen megelőjezte Csáky Albin gróft.

Ezután áttértek a kereskedelmi tárca költségvetésének tárgyalására.

Gróf Batthány Tivadar volt az első felszólaló. A kinek beszéde főleg tengeri kereskedelmünk, Fiume jelentőségének emelése körül kristallizálódott. Miért is sürgette az ország keleti részéről Fiumébe irányuló vasutcsatlakozásokat, a bajai, gombosi állandó hidak kiépítését, a fiumei kikötő további fejlesztését.

Végül még Ernusz Kelemen beszélt, a magyar kereskedelem erősítését követelve, szemben az Ausztriában uralkodó agitációkkal.

KÜLFÖLD.

A szerb miniszterválság a királynak szombati nyilatkozata és a radikális párt új állásfoglalása következtében megszűntnek tekinthető. Azonban egészen más kérdés az, hogy meddig fog a zavaró elemekből összeállított szerb székunatbőség nyugodtan maradni. Az eddigi három miniszterválsághoz hozzáeszedőtt egy negyedik is. Spanyolországban ugyanis szintén miniszterválság készül. Mint Madridból táviratozzák, a minisztertanács tegnapi ülésében viszály tört ki, mely valószínűleg a kormány lemondását fogja maga után vonni.

A szilvnczai hős utolsó utja.

Szofia, nov. 27. A Hartenua gróf holttestét vívó vonat délutáni fél négy órakor érkezett Szofia. Midőn a vonat a pályaudvarba rohogott, a zenekar gyászdulót játszott. Ferdinánd fejedelem egész udvarától körülvéve, nagy díszben fogadta Battenberg Henrik és Battenberg Ferencz József hercegeket, valamint a többi gyászoló vendégeket és a legszívesebben üdvözölte őket. A vonat megérkezése után időközönként ágyuk dördültek el. Midőn a koporsó egy ágyutalpra emelték, Stambulov miniszterelnök meleghangú beszédet tartott, mely a jelenlévőkre mély benyomást tett. Egész Bulgária képviselve volt. Minden járás, minden város, minden testület koszorukat küldött, melyeknek száma legalább ezerre rugott és melyek több kocsin voltak elhelyezve. A koporsó mögött Ferdinánd fejedelem lépdelt, jobbján Henrik herceg, balján pedig Battenberg Ferencz József herceg. Ezután következett ifj. Schönberg Erbach gróf, jobbján az angol diplomáciai ügyvivővel. A koporsót a mauzóleumról szolgáló templomban ideiglenesen rava-lyra helyezték. Az elhunytat bizonyosan szobrot fognak emelni. A költségeket nemzeti aláírás útján fogják beszerezni.

A mezőgazdaság köréből.

A tudomány folytonos haladásával a haladni akaró embernek folyton lépést kell tartani; mert az oly ember, ki mindig csak a régi akar maradni, dolgát úgy vezei, mint ahogy azt apjától látta, vagy hallotta, mivel nem veszi a tudomány és technika vívmányait segítségül, elállított aruit rendszeren kevesebb haszonnal fogja értékesíteni. Legyen az gazda, vagy bármely foglalkozású egyen, ki termelt javait több szakértelemmel, több ügyességgel vezei, olcsóbban állítja elő, mint az a másik gazda, ki ezen szakértelemmel nem rendelkezik.

Kopogtatás nélkül jött be valaki. Egy szép leány. Ez biztosan előbb balesett az alakon s látva, hogy egy tanuló diák van benn csak, benyitott.

Uri nő volt: udvariasan felszóltam.

— Parancsol?

— Nem beszélhetnék Kiss István doktor urral?

— Nincs itthon. Nagysád. De...

— Oh, bocsánat, de nem várhatok. Sietnem kell az operába. Szabad kérnem egy darabka papirt, írót.

— Parancsoljon.

Leült, irt. Kuvertet kért s lezárta. Köszönt, ment.

Gyötrött a kíváncsiság. Annyi jártasságom mégis csak volt a pesti életben, hogy egy kottával operába gyalog siető igen fiatal nőcskéről kisésem, hogy kóristane. De hát...

Pista jött.

Átadtam neki a hozott ajándékokat. Mosolygott. Közösen eköltöttük, közben kezeibe akadt a level is.

Ez is volt itt?

— Ki?

— Ez a kardalosnő. Mi az ördögöt kereshet az nalam?

Átvlasta s fitymalva dobta el.

— Gilt! Én nem vagyok a gallérodhoz varrva.

Biz én később felvettem a földről a levelet. Ez volt benne:

•Kedves Pista!

Ne nehezteljen, ha egy igen kényes kérréssel fordulok magához. Ne varjon többé rám a foyerben, mert valaki szemmel tart bennünket. Inkább jöjjen el a lakásomra. De csak korán délelőtt.

Olvashatlan aláírás.

Ha tehát mi több jövedelmet akarunk magunknak biztosítani, azt csak úgy érhetjük el, ha mi is követjük a tudomány haladását és megszerezük azon ismereteket, melylyel azon másik termelő rendelkezik.

A helybeli gazdasági egyesület tudatában annak, hogy mennyire szükség van ilyen gazdasági ismereteket terjesztő fölvadásokra, elhatározta, hogy a tél folyamában oly fölvadásokat, illetve előadásokat fog rendezni, melyek gazdasági ismereteket vannak hivatva terjeszteni. Ezen előadások a gazdasági tanintézet épületében fognak tartatni.

Tekintve azon változatos anyagot, mely tárgyat fogja képezni ezen előadásoknak, mind igen érdekes lesz, mert oly egyének állanak az ügy élén, kiknek neve is már eléggé biztosítja az elérendő sikert.

Előadások lesznek a növény termelésből, különösen a trágyázás kérdéséről, a borászat helyesbítéséről a borkezelésről, az állattenyésztésről, a gép ismeretéről, a növény termelés és állattenyésztés viszonyairól, s végül az üzlettan kérdése sem maradnak el.

Minden előadás különösen a helyi viszonyokra lesz vonatkoztatva, mely tehát érdekes lesz a mi gazdinkra nézve.

A fölvadások programja a következő:

1) 1893. Deczember 3. este 1/2 6 órákor előadás a növénytermelésből, tartja Kerpely Kálmán.

2) 1893. Deczember 14-én este 1/2 6 órákor előadás a borászat köréből, tartja Domokos Kálmán.

3) 1894. január 10-én este 1/2 6 órákor előadás az állattenyésztésből, tartja Bakéssy László.

4) 1894. január 24-én este 1/2 6 órákor előadás a gazdasági gépművészetből, előadja Kerpely Kálmán.

5) 1894. január 24-én este 1/2 6 órákor előadás a növénytermelés és állat tenyésztés köréből, tartja Czajlik J.

6) 1894. január 10-én este 1/2 6 órákor előadás az üzlettan köréből, tartja Szücs Mihály.

Az elsorolt előadások a gazdasági tanintézet I. szamu tantermében az első emeleten tartatnak meg.

A hely megválasztásában az a körülmény vezette az egyesületet, hogy a gazdasági tanintézet igazgatósága teljes készséggel által bocsátotta a helyiséget az egyesület rendelkezésére, másrészt pedig ha valami anyag volna szükséges az előadáshoz, itten legkönnyebben lehet ahhoz hozzájutni.

Teljesen megvagyunk győződve, hogy Debreczen haladói vagyó gazdaközönsege szívesen fogja venni ezen intézkedést és ezen előadásokon minél nagyobb számmal megfog jelenni, s ezekre tisztelettel meghívhatunk úgy az egyesületi tagok, valamint az érdeklődő gazda közönseget.

Határidő-naptár.

Találkozó szerdán és szombaton a Gőnczy-egyesület Otthonában.

Sétahangverseny a Margit-fürdőben minden vasárnap d. u.

Színházi előadások kezdete este 7 órákor.

Nov. 30. Városi közgyűlés.

Decz. 1. Hangverseny a debreczeni egyetem javára.

Decz. 3. Pózbabál a »Korona« vendéglőben

Decz. 9. A deb. izr. nőegylet táncestélye a »Bika«-szállóba diszteremben.

Decz. 10. Az első takarékpénztár rendkívüli közgyűlése. D. e. 1/2 10 ó.

Most már ismertem az én Pistámat. Sem író nem volt; zsurokra se járt: az operában is csak a folyosón, titokban várhatta be a kedvesét. — Beljebb, a szentélybe pénz vezet be az embert. Sok pénz. — A kinek ez nincs, azon kiadnak. Még ha olyan állásos fiús is!

— Pista egy idő óta lehangolt lett.

— Te, hát érdemes lakni nagy városban pénz nélkül?

— Nekem érdemes.

— Hahaha! S épen neked?! Ugyan mi élvezetet találsz itt?

— Azt, hogy megszerzem az oklevelem...

— S haza mégy vele Piripócsra zabot hegyezni, mert állást nem kapsz.

— Majd megsejt az isten.

— Meg, hogy egész életében az aorisztusokat verd kellelten nebulók fejébe!

— A mint jól tudhatnád, ha akarnád fizikára készülnök.

— S Kutya-Bagason experimentálsz majd olyan formán, hogy pld. a levegő rugalmas-ságát bemutatod a bodzafa puskával. A falusi kisasszonykák meg elbármálnak fizimókusknak s a zsebkendővel tömik majd be a szájukat, hogy ne neveszenek, mikor a te 36 ezer szögletű test-alkotodat közéjük viszed s magyarázod nekik nagy szárazan, hogy milyen idő lesz — a barometer szerint. És te magadat igen okos embernek fogod tartani, a miért a barometer szerint megtudod jósolni az időt.

— Ésre se veszed, mennyire unják az emberek, hogy egyébről se tudsz beszélni, a mihez ők nem értenek. Untalan ráviszed, a szót a te tudományodra. Nem is lehet máskép. Hisz te egyebet nem tanultál!

(Folyt. köv.)

Decz. 16. A

Decz. 17. A

rendkívüli közgyű-

D. e. 10 ó.

Decz. 21. A

törvényszék előtt.

Jan. 20. A

vendéglőben.

Uj

* A debri

előkészítő bizottsá-

Balassa József tanár,

akad. igazgató, B.

tanár, Bekési G.

igazgató, Cserha-

gymn. igazgató,

Mihály tanító, D.

igazgató, Domokos

igazgató, Eötvös,

Fazekas Sándor,

Lajos Mór tanár,

Holzhammer István,

sőbb leányisk. igazg.

nár, Kallay István,

Károly tanító, Káposztás,

nár, Krausz Vilmos,

tanító, Kuti Zoltán,

Ilma tanító, László,

tanító, Megy. Lajosné,

tanító, ref. iskola,

hivatalnok, Orosv.

orvos, Piribauer,

náz tanár, Székely,

tanár, Székely,

Sz. Nagy Károly,

lelkész, Topcsán,

tanító, Ujlaky,

János tanító, J.

Goó István tanító,

György ipar tanár,

Veresné,

A bizottság 3 oszt.

sajtó osztály, le-

gészítésére a le-

gészítői főkéret-

be, vagy szaké-

Decs. 16. A Fröbel-egylet tombola estélye.
Decs. 17. A debreczeni helyi vasút r. társaság rendkívüli közgyűlése a városháza nagy termében. D. e. 10 ó.
Decs. 21. Esküdtészi tárgyalás a debr. kir. törvényszék előtt.
Jan. 20. A függetlenségi kör bálja a Korona vendéglőben.

Ujdonságok.

* A debr. orsz. tanszerkiállítás előkészítő bizottságának tagjai a következők: Balassa József tanár, Bayer Ferenc dr. keresk. akad. igazgató, Békéssy László áll. gazd. tanít. tanár, Békési Gyula kir. tanácsos, ker. főigazgató, Cserhalmy József piarista házfőnök, gymn. igazgató, Csiky Lajos theol. tanár, Dávid Mihály tanító, Dóczy Gedeon felsőbb leányisk. igazgató, Domokos Kálmán áll. gazd. tanít. igazgató, Eötvös Károly Lajos kir. tanfelügyelő, Fazekas Sándor áll. főreális igazgató, Fabian Lajos Mór tanár, Harmath Gergely tanár, Holczhammer István tanító, Kalocsa Róza felsőbb leányisk. igazgató, Karai Sándor tanár, Kállay István tanítóképződei gyakorlati tanító, Káposztás Imre tanító, Kovács János tanár, Krausz Vilmos főrabbi, Kursinszky László tanító, Kuti Zsigmond tanító, Kutiné Horovicz Ilma tanító, Laczkó Karoly tanár, Lada Sándor tanító, Megyaszy Lenke tanító, Nagy Lajosné tanító, Némethy Lajos ev. ref. lelkész, ref. iskolásközéi elnök, Novelli Ede bankhivatalnok, Orosz István tanár, Pallay Miklós orvos, Pribauer Alajos tanár, Potemesik Iznaez tanár, Sáfár László tanító, Sinka Sándor tanár, Szabó László birtokos, Dr. Szánthó S. tanár, Székely Melinda árvaház nevelőnő. Sz. Nagy Károly zenetanár, Tarkányi Péter lelkész, Topfcher Lajos tanító, Tóth Teréz tanító, Ujfalusi Mari kisdandárnő, Zong János tanító, Jeney Miklós egyházi hivatalnok, Joó István tanítóképződei igazgató Vantsa György ipar isk. rajztanító, Vedródy Viktor tanár, Veresné Szathmáry Teréz nőgy. elnök. A bizottság 3 osztályban működik intéző osztály, sajtó osztály, levelező osztály. A sajtóosztály kiadására a tankönyvtől összes lapok szerkesztői felelnek, hogy vagy maguk lépjenek be, vagy szakértő megbízottat küldjenek.

* Színházi hírek. Az ibolyafaló, Moser kitűnő vigjátka, mely pár év óta nem adott előadást, kerül holnap előadásra. A mulattató darab fő szerepei Horváth Paula, Bogolyó, Lubrinicz J., Péchy, Tapolczai, Tiszai, Sándor, Kiss Irén, stb. kezeiben vannak. »Sztrógoff Mihály« diszletei már megérkeztek a fővárosból. A próbákat a napokban megkezdik, hogy a hírneves látványosság decz. 20-án okvetlen bemutatásra kerülhessen. T. E. Linger Ilona asszony már annyira felépült influenzájából, hogy a B u b o s p a c s i r t a szombaton valószínűleg színpadra kerülhet.

* Népesedés. Varosunk kül és belterületén az elmúlt héten nov. hó 19-től 25-ikig született törvényes fiú 23, leány 20, törvénytelen fiú 2, leány 3. Halvaszülettek összesen 4-en. Ezzel szemben elhaltak 39-en. A szaporodás tehát 9.

* Eljegyzés. Tóth János iparos f. hó 25-én, azaz szombaton, eljegyezte Szentesi Mihály polgártársunk kedves leányát: Esztert. Aldás és boldogság kísérje az új pár frigyét.

* Debreczeni törvényszék. Ma délelőtt itél a kir. törvényszék Grünbaum Pál felett, kit lopásért 7 évi börtönrre, és Barna Mihály felett, kit egy havi fogházra ítélte. — Grünbaum felebbezett, úgy a kir. ügyész is.

* Színház. Tegnap »Szép Darinká«-t, e csekély értékű darabot adták közepes számú közönség előtt. Az előadás szabatos volt. Ma »Üdvöskés«, holnap pedig az »Ibolyafaló« kerül színpadra.

* A legbuzgóbb gyűjtők. Lengyel Imre és Márk Endre urak a hatvan-ötven egyik tizedében fényes eredménnyel gyűjtöttek a debreczeni egyetem javára. — Alig hogy megkezdtek a gyűjtést, egy óra lefolyása alatt negyedfelezer koronánál többet gyűjtöttek össze. (E gyűjtésben foglaltatik a Vecsey Viktor 2000 koronás, a Lichtschein Sámuel 1000 koronás adománya.) E buzgó gyűjtők íven ujjában a következő adakoztak: Özv. Fehér Hermanné 200 koronát, Fehér Domokos 200 koronát, Harsányi János gazdálkodó a maga, neje és leánya Banyai Istvánné nevében 1000 koronát (Harsányi János kijelentette a gyűjtők előtt, hogy neki a debr. kollegium mindig büszkesége volt, de ha »nyelvén hal meg«, szeretett egyházáról sem fog megfélekedni), Szabó Zsigmond 200 koronát, Juhász Ignác 100 koronát, a szappangyári bolti személyzet 20 koronát, Nánassy Lajos 10 koronát, Biró János 10 koronát. Ha a többi gyűjtők is ily buzgósággal fognak eljárni, akkor a házakentit gyűjtés eredménye meglepően nagy lesz. Mi egy névtelen adakozónak szerkesztőségünknek tett 100 frtos adományát meg tegnap átszolgáltattuk a püspöki hivatalnak. Ezzel azonban a gyűjtést korántsem akarjuk bezárni, sőt ismételve kérjük a köszönetnyilvánítások, eljegyzési és esküvői hírek s reklamszerű ujdonságok beküldését, hogy viszonzószolgálat fejében szíveskedjenek a debr. egyetem javára szerkesztőségünknek tetszés szerinti összeget adományozni.

* Munkácsy Jókainak Munkácsy is részt kér magának a hódolatból, a melylyel nemzeti ünnepnapok költőjét. A Honfoglalás cz. képbe belefesti azt a mindnyájunknak szép magyar fejet. — a Jókaiét. Az Árpád köré sorakozó magyar vezérek közt, aki büszkén, gyönyörűséggel nézi urát, a honalapítót, erős, fiatal f. jelmelmet — egy öreg, dalia fog fejet cserélni Jókaiával. — is segített hazát teremtetni, ő is segített hazát, magyar hazát szerezni. Munkácsy hódolata nem és méltó kifejezése a nemzet hála-jának.

* Hajtódadászat. A zárt körű tizes hajtó vadászat, mely 26-án vasárnap a Savós-guton tartottat, az idei vadállományhoz mérten meglehetősen sikerült; területekre került 10 nyul és 2 róka; részt vettek Sárii Szabó László társulati elnökön kívül Antolovits Gyula, Blazsur J., Barcsay István, Hanke Emil, Jarmy J., Dr. Medgyaszay Dezső, Orosz Sándor, Sekly Adolf és Szép Géza urak. A hajtás reggeli 9 órakor kezdődött s delután 3 órakor végződött.

* Új szerkesztő. A »Debreczen-Nagyvárad«-nak, a legrégibb magyar lapnak szerkesztését V a n t s a G y ö r g y, a női iskola egyik jeles tanára vette át. Szívbeli üdvözlőjük a rokonszenves új kollégát, azt kívánván neki, hogy a hirlapiról pályának tövéseit soha ne érezze, hanem annál bővebben nyiljanak utjában az elismerés virágai.

Tessék 30 krajczárt bedobni! Tessék egy krajczárt bedobni a gépbe és ön partitűt kap, tessék két krajczárt bedobni és ön gyufát kap, tessék három krajczárt bedobni és megmérjük önt, tessék tíz krajczárt bedobni és bonbonok hullanak az ölébe és tessék harmincz krajczárt bedobni — lefotografálják önt. Ez az önműködő-gép között a királyok-királya, az énekek-éneke, a chikágói világiállás szenczációs terméke, mely most Bécében mutogatja magát. Az ember beledob 30 krajczárt a gép nyílásába, a gép azt feleli vissza: tessék harmincz krajczárt vágni és öt perc múlva kész a fénykép. Reklamációknak itt persze nincs hely és a számlával sem maradt az ember a gépnek adós. Ez az egy hátránya van a külföldben igen elismert találmánynak.

* Dalestély. A nyiregyházi városi dal-egylet Santroch Alajos karnagy vezetésével alatt folyó 1893 évi december hó 3-án, vasárnap, az ipartestület szent-mihály-utcazi, a czerla kiválóan alkalmas szentermében saját egyleti céljaira dalestélyt tart. Felülvezetéseket az egylet közönséggel fogad s hirlapilag nyugtáz. Beletűdi: személyenként 1 frt. A dalestélyt táncmulatság követi. Kezdeté este 8 órakor. Műsorozat: 1. Csatalad Huber Károlytól. 2. Olasz dalok Gaal Ferencztől. 3. Kedves rózsám, daleyveleg Santroch Alajostól. 4. Takarodó Erkel Ferencztől. 5. Hadnagy uram Santroch Alajostól. 6. Rakóczi-induló, zenekari kísérettel Huber Károlytól.

* Névmagyarosítás. Adler Adolf debreczeni lakos vezetéket nevét — belügyminiszteri engedéllyel — Antalra magyarosította.

* Kisujszállás és a millénium. Kisujszállás város képviselőtestülete elhatározta, hogy a milléniumra közközházat és szegény menedékházat építtet. Azonkívül a város belső területén körutat építtet, és — a mi követésre méltó — az ingyenes iskoláztatást is visszaállítja.

* Ezüst kehely Tóth Józsefnek. Szép ünnepély folyt le Nagyváradon szombaton este Schüch József vendéglőjében. Dr. Kálmán József sirjánál Tóth József v.-olaszii segédlelkész, lapunk munkatársa, megható beszédet mondott a polgárság nevében s a rákövetkező vasárnap az olaszii ev. ref. templomban nagyszabású egyházi szónoklatot mondott, melyben a párbajt ostorozta. Az egyházi beszéd nyomtatva is megjelent, nagy feltűnést keltett. A nagyváradi polgárság e két beszéd hatása alatt mozgalmat indított, hogy gyűjtés útján egy szép ezüst serleggel ajándékozza meg a jeles lelkészét s. lelkész. A kehelyt szombaton nyújtották át Tóth Józsefnek. Nyolcz óra után küldöttség ment az ünnepeltért, kit beléptekor zajos eljenzéssel fogadtak. Kevés vártatva Bay Lajos üdvözölte az ünnepeltet, hosszú beszédben fejtegette érdemeit, mint uttörőjét az idealis célú mozgalomnak. A polgárság ünnepelésének oka azon akció, melyet Tóth József kifejtett a polgárságot melyen megrendítő szomorú eset alkalmából — Tóth József volt, »Kit az igazság szóra birt vala« a magyar szószekén. Ő volt az uttörő; s mint minden uttörő, ő is az előítéletbe ütötte homlokát. De ez által a polgárság becsületét és etismerését vitta ki. Tóth József a szószéken szállt sikra a káros irány ellen és ezért ünnepli a polgárság. Győzzék meg az ünnepelt Tóth Józsefet, hogy vannak és lesznek követők. Ezután kitért a mai társadalmi rend szemléletére melyet ha eltörlünk, ez lesz Magyarország regenerálása. Ezután átadta az ünnepeltnek a szép művet kehelyt, mely a következő felirattal viseli: »Emeld e kehelyt a hazaszeretett lelkesítőre! 1893. A tulodalon a 10 perancsolat VI. tételre: Ne ölj. Azután Tóth József állott fel s. meghatóan köszöntö meg a szép kitüntetést. Poharat adnak — ugymond. — A pohár sokszor nagy jelentőségű volt. Sokratesnek mérég volt benne, — kiitta. A Megváltónak is azt adtak s mondá »Műljék el tőlem e pahár.« Fognak jönni évek, keserű idők, de fogadj, hogy ebből a pohárból iszik mindenkor a hazáért, ha kell mérget, — ha kell a halált is. — Hoszas eljenzés követte a lelkes szavakat s a jelenlevők siettek üdvözölni a derék fiatal, nagy reményekre jogosító s. lelkészét. Bertsey György szép beszédben helyesli a polgárság elhatározását, hogy Tóth Józsefet ily szépen kitüntette. —

Ezután ismét Tóth József állott fel s szép beszédet mondott a polgárságot illetve. Weisz Károly dr. Kálmán József emlékeztet meg, majd a ref. egyházat, mint a hazafiság nevelőjét elvette. Pohárköszöntőt mondta még Stern Herman, Bay Lajos, Weisz Károly, Bertsey György, Diósy Ferencz stb. A diszes társaság késő éjjel oszlott szét.

* Városi közgyűlés. Meghívás az 1893. évi november hó 30-dik napján csütörtökön délelőtt 9 órakor a városháza nagy tanácstermében tartandó rendes bizottsági közgyűlésre. Tárgyak: 1. Polgármesteri jelentés 1893. évi szeptember és október hónapokról. 2. József Főherczeg Ő Fensége üdvözlése. 3. Honvédelmi miniszteri leirat a Ludovika akadémiában Baróthy Béla növendék elhalozásával megürrült hely átengedése iránt. 4. Igazságügyi miniszteri leirat, a kir. Táblai épület előállítás tárgyában. 5. Belügyminiszteri leirat, a törvényszéki palotára megszavazott 200,000 forint kamat nélküli kölcsön honnan leendő fedezése tárgyában. 6. Miniszteri leirat az építési anyagok méreteinek megállapítása iránt. 7. Tanácsai előterjesztés: Pozsony város átiratára, melyben Egyeteme felállítás tárgyában tett feliratot pártoltnak kéri. 8. Ugyanaz: Kolozsvármegyének az oláhok izgatása elleni felirata pártolás végétti átiratára. 9. Ugyanaz: Nógrád-vármegyének, a nemzetiségi izgatások megakadályozása céljából a sajtónak előleges vizsgálat alá vetése, illetve a sajtó-szabadság korlátozása iránti felirataira. 10. Ugyanaz: Fogaraszvármegyének, a nemzetiségi izgatók meggátolása céljából a közigazgatás Erdély-részi államosítása iránti felirataira. 11. Ugyanaz: Szabolcsvármegyének a veszett eb által megmártak kenyszer gyógyíttatása tárgyában tett felterjesztésére. 12. A nádudvari 11 hold föld eladásának névszerinti szavazás útján eldöntése. 13. Biráló választmány jelentése, a legtöbb adót fizetők 1894. évi névjegyzékével. 14. Gróf Főispán Úr Ő Meltósága indítványa. az árvaszéki elnöki állásra. 15. Igazoló választmány jelentése, a választott bizottsági tagok 1894. évi névjegyzékével. 16. Tanácsai előterjesztés; Juhász Ignác bizottsági tag ur indítványa a Meszaros József elhalozásával megüresedett bizottsági tagsági helynek meg év végéni betöltése iránti indítványa. 17. A felsőbb leányiskola vegyes bizottságába hiányzó tagok megválasztása. 18. Közigazgatási bizottsági tagok választása és az igazoló választmány alakítása. 19. Egy megüresedett tanácsnoki, polgári biztosi, adókövetői, valamint az ezen állások betöltése folytán esetleg üresedésbe jövő hivatali állások választás utján betöltése. 20. Tanácsai előterjesztés, a Jókai 50 éves irói jubileuma megünneplése tárgyában. 21. Ugyanaz: a debreczeni állami tisztviselők kérelmére, melyben Debreczen városának a II-ik lakbér osztályba vétele iránt a kormányhoz felterjesztést intéztetni kérik. 22. Ugyanaz: Az ezred-éves szágos kiállítás Debreczen-vidéki bizottságának, az elmunkálatokra 1000 frt segély megszavazása iránti kérelmére. 23. Ugyanaz: a k ö z s e g i k ö t e l e k b e f e l v e t e l i r á n t k é r v é n y e k r e. 24. Ugyanaz: a debreczeni jótékony nőegyletnek, a trachomás betegek lelgogyulása idejére, évi 400—500 frt segély iránti kérelmére. 25. Ugyanaz: a trachoma betegek gyógykezelésére vonatkozólag. 26. Ugyanaz: A közkórházban, államköltségen bábaképző tanfolyam felállítás tárgyában. 27. Ugyanaz: Második kórházi biztosi állás szerzése tárgyában. 28. Ugyanaz: a Házipénztárnak, az 1892 évi polgári failletmány kiosztásáról számadást illetőleg. 29. Ugyanaz: Bészler Lajos tanácsnok ujjabbi szabadságolás iránti kérelmére. 30. Ugyanaz: a rendőr biztosok és polgári biztosok fizetés emelés iránti kérelmére. 31. Ugyanaz: a bevehetetlen régi közmunka-váltás díjak törlese iránt. 32. Polgárosítások iránti kérvények. 33. Nyugdíj iránti kérvények. 34. Kegydíj iránti kérvények, 35. Bába oklevelek. Debreczen, 1893, november 27-én.

Simonffy Imre királyi tanácsos, polgármester.

Irodalom és művészet.

Az Athenaeum Képes Irodalom-történeté-ből (szerk. Beöthy Zsolt) megjelent a 13-ik füzet. Ebben Rupp Kornel értekezik Gyöngyösi Istvánról, a múlt századok legnépszerűbb elbeszélő költőjéről; részletesen foglalkozik életével s munkáival, kimutatván azt az eddig kevésbé méltított hatást, melyet Ovidius gyskorolt Gyöngyösire. A cikk másik részét Listius Lászlóval, a Magyar Mars írójával foglalkozik. A füzet második cikkében

Négyesy László, A XVII. századi széppróza és színeszet cz. alatt a kor mulattató olvasmányait. Fortunatus és Szép Magyelona cz. kedvelt népkönyveket ismerteti, majd részletesebben méltatja Haller János Harmas História-ját és Rozsnyai Dávid Horologium Turcium-át. Aztán áttér a század régi színeszetére, ismertette Felvinczi György erdélyi szingazgató törekvéseit s végül két Comico-tragoedia cz. színművet, melyek egyike énekesjáték, másika moralitás. A 3-dik cikkben Badics Ferencz, a vállalat segédszerkesztője, A kuruczvilág költészeté czim alatt a Thköly és Rákócziakori közállapotokat kezdi ismertetni, jellemző vonásokkal méltatván az udvar és a hazafiai elmentés érdekeit és törekvéseit. A füzethez külön műmellékletül van csatolva Felvinczi György szabadalom-leveleinek hasonmása és Gyöngyösi Murányi Vénusának czimlapja. A szövegben is nagyérdékű illusztrációkat találunk, minők Wesselenyi Ferencz arcképe, a bevehetetlennek tartott Murány vára, Zrínyi Ilona, Lónyai Anna és Haller János aláírásai, Kemény János tatar rabsgóbról irt leveleinek hasonmása, Haller Harmas Históriajának diszes czimképe, az Árvaarajjai kivégzések s egyik záróképek: a Rákóczi-biblia táblájának czime-reszmitménye. A Képes Irodalomtörténet 2 heti füzetekben jelenik meg s füzetenkint 40 krajczáért minden könyvkereskedésben megrendelhető.

A svéd király lelkesedése. II. Oszkár svéd király, aki maga is foglalatokodik az irodalom terén és a jelesebb dilettansok közé tartozik, ujjában sorra osztja a rendjeleket író kollegáinak. E napokban Echegaraynak, a ritka termékenységű spanyol költőnek, a Nagy Gaetolo írójának küldötte meg az Északosillaga rendjel nagykeresztjét. A kitüntetés a király azzal oltalta meg, hogy lelkésedésének akart vele látható kifejezést juttatni, a maga és népe halálját akarta tolmácsolni, amiért a spanyol poéta megengedte műveinek svéd nyelvre való fordítását.

Különfélék.

Jókai Mór ősei. Jókai Mór őseiről eddig azt hitték, hogy a XVIII. században Komárommegyében szereztek nemesi oklevelüket. Ez a hiedelem téves, mert a család nemessége sokkal régebbi, a k e l e t t ü s a Barsmegyében fenmaradt nemesi jegyzékek legregibb-jében, amely 1577-ben kelt, már két Jókai-család szerepel: az Istváné és a Mihályé. A két család már akkor öreg ember volt és Jókai István helyére már az 1580 iki jegyzékben nagykoru fiának, Mátyás-nak neve van bejegyezve. Az 1622-ik évi összeírásban Jókai Pál, mint egytelkes Jókai Benedek, mint birtokosnemes szerepel, ami azt bizonyítja, hogy a család két ága még ekkor is fennállott. A későbbi jegyzékekben hiányzik a Jókai név, de ugyan abban az időben a komárommegyei név tünik fel, ami azt bizonyítja, hogy a két család azonos. Így Jókai Mór őseinek nemessége a mohácsi vész idején kezdődik és négy-száz éven át megszakítás nélkül a mai napig terjed. Megemlítjük ezeket az új adatokat, bár tudjuk, hogy Jókai, aki a hagyományos y-t is kitorította a nevéből, nem az ősök nagy számban keresi a nemességet; és szellemével munkájával szerzett is olyan örökös nemesi dekretumot magának, a melynek bizony nincsen párja az archivumokban.

Tizenkétézer ember halála. London, november 27. A Times-nek jelentik Teheránból: Kuchanban a földrengésnek körülbelül 12,000 emberélet esett áldozatul. Két-ezer holtst meg a romok alatt van. Ötven-ezer darab jószág pusztult el. A földrengés még egyre tart.

Közgazdaság.

A brüsszeli világiállítás. Brüsszelből telegrafálják, hogy az 1895-re tervezett kiállítás bizottsága elhatározta, hogy a kiállítást 1896-ra halasztják.

A sertéskereskedelmi csarnok jelentése. november 25.

a) Hizott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1 Óreg nehéz (párunkint — 400 kilgron felüli sulyban) 45.—46.— 2. Óreg közép (párunkint 300—400 kilgron sulyban) 45.—46.— 3. Fialtel nehéz (párunkint 320 kilgron felüli sulyban) 48.—49.— 4. Fialtel közép (párunkint 251—320 kilgron sulyban) 48.—49.— 5. Fialtel könnyű (párunkint 251 kilgron terjedő sulyban) 47.—48.— II. Magyar szedett: 6. Nehéz (párunkint 280 kilgron felüli sulyban) 45.—46.— 7. Közép (párunkint 220—280 kilgron sulyban) 45.—46.— 8. Könnyű (párunkint 220 kilgron terjedő sulyban) 46.—47.— III. Szerbiai: 9. Nehéz (párunkint 280 kilgron felüli sulyban) 45.—46.— 10. Közép (párunkint 220—280 kilgron sulyban) 45.—46.— 11. Könnyű (párunkint 220 kilgron terjedő sulyban) 43.—44.— Sertés létszám: november 24 napján volt készlet 147,246 darab. A hizott sertés füzletirányzata: változatlan. — Hizaltni való sertés 16.—18.—, malacz (11—20 hónapos korban hajtott) 743 drb
---

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Szerdán, nov. 29-én:
Ibolyafaló.
 Vigjáték 4 f. ltvban. Irtá: Moser. Fordította: Ujjházi Ede.
 Csütörtökön, nov. 30-án:
Vasgyáros.
 O h n e t színműve.

Budapesti gabonatőzsde. Hivatalos jegyzések november 21. — Buza őszre 7.62 pénz, 7.63 áru, tavaszra 7.43 pénz, 7.44 áru. Tengeri 1894. máj. — jun. — ra 5.03 pénz, 5.05 áru. Zab őszre 6.88 pénz, 6.90 áru. — Káposztarepeze aug. — szept. — — pénz. — — áru.

VASUTI MENETREND.

1893. október hó 1-től.

Debreczenből indul:

Budapest—Nagy-Várud felé	reggel 8 ó. 40 p.
" " " " " "	déli 12 ó. 36 p.
" " " " " "	este 10 ó. 31 p.
" " " " " "	délután 2 ó. 32 p.
Csak Nagy-Várud felé	délután 3 ó. 51 p.
Szatmár felé	" " " " " "
" " " " " "	este 8 ó. — p.
" " " " " "	éjjel 8 ó. 05 p.
Miskolcz felé	délelőtt 8 ó. 45 p.
" " " " " "	délután 3 ó. 58 p.
" " " " " "	este 8 ó. 05 p.
B.-Szt.-Mihály felé máv-ról	reggel 5 ó. 48 p.
" " " " " " "	vásártérről 6 ó. 04 p.
" " " " " " "	máv-ra délután 3 ó. 37 p.
" " " " " " "	vásártérről 3 ó. 50 p.
F.-Abony és Polgár felé máv-ról	reggel 5 ó. 00 p.
" " " " " " "	vásártérről 5 ó. 13 p.
F.-Abony és Polgár felé máv-ról	délután 4 ó. 03 p.
" " " " " " "	vásártérről 4 ó. 15 p.

Debreczenbe érkeznek:

Debreczenbe N.-Várud-P.-Ladány felől	reggel 2 ó. 40 p.
Budapest felől	délután 3 ó. 31 p.
" " " " " " "	gyorsvonat este 7 ó. 09 p.
Csak Nagy-Várud felől	reggel 7 ó. 41 p.
Szatmár felől	" " " " " "
" " " " " "	délután 12 ó. 16 p.
" " " " " "	este 10 ó. 16 p.
Miskolcz felől	reggel 8 ó. 07 p.
" " " " " "	déli 12 ó. 06 p.
" " " " " "	este 7 ó. 20 p.
Bud.-Szent-Mihály felől vásártérről	reggel 8 ó. 03 p.
" " " " " " "	máv-ra 8 ó. 17 p.
" " " " " " "	vásártérről este 7 ó. 40 p.
" " " " " " "	máv-ra este 7 ó. 50 p.
F.-Abony s Polgár felől vásártérről	délután 5 ó. 11 p.
" " " " " " "	máv-ra 5 ó. 25 p.
F.-Abony és Polgár felől vásártérről	reggel 7 ó. 44 p.
" " " " " " "	máv-ra 8 ó. — p.

Budapestről—Debreczenbe indul:

Személy-vonat reggel	8 óra 25 pkor.
Gyors-vonat délután	2 óra 10 pkor.
Személy-vonat este	7 órakor.
Gyors-vonat este 9 óra 15 perczkor.	mely Püspökladányban utóli a Budapestről este 7 órakor induló személyvonatot.

(Egységes vasuti — zóna — idő szerint.)

Fősz. rkesztő: **Szinay Gyula.**
 Felelős szerkesztő és lapkiadó: **Kósa Barna.**
 Főmunkatárs: **Dr. Bakonyi Samu.**
 (Szerkesztőség és kiadóhivatal Fötér 1828.)

Dr. Moskovitz Miksa,

a bécsi Mária-Terézia nőgyógyászati kórház volt alorvosa,

nőgyógyász:

Rendel d. u. 3—5-ig, szegény nőknek reggel 8—9-ig ingyen.

Lakása: Nagy-uj-utca, 1703 sz.

KARDOS LÁSZLÓNÁL

KOSSUTH-UTCZA.

Utazó- és kocsitakaródzók.

Flanell, vasaló és lópekróczok.

divány terítők, ülések és párnák.

Extra szélfogó pokróczok ablakczúg elzárásra.

(444)

II.

Temetkezési intézet!

DANKÓ MIHÁLY

dusan berendezett

temetkezési intézete

DEBRECZENBEN,

Kossuth-Czegléd-utca 2155. sz. a a gyógyszerházzal szemben

Bécses tudomására hozom, miszerint: a nagyérdemű közönség elismerő bizalmánál fogva izütemet fokozatosan oda fejlesztettem, hogy a temetkezéshez megkívántató

érez, fa és mindennemű behuzott, egyszerű és diszes koporsók

halotti kellékek, gyászokcsik, legszebb kivitelben,

a gyászoló felek igényeire mért

elismert tisztességes olcsó árért

szolgáltatnak ki. Főtörekvésem leend bármily verseny mellett is a szigorú pontosság és figyelem.

Elvállalok mindennemű temetések rendezését, helyben, mint vidéken. Hullaszállítást minden irányban.

Erez, mű és élővirág koszorúk előállítását szalag felirással — vagy a nélkül — a kor kívánalmához mért olcsó árért.

Kérve a n. é. közönség pártfogó támogatását, hogy a szomorodott felek igényeit továbbra is méltányosan elégíthessem ki.

Debreczen, 1892.

Kiváló tisztelettel:

DANKÓ MIHÁLY.

(37.)

„DEBRECZEN” NYOMDÁJA

(FÖTÉR 1828. SZ. A. CSANAK-DRAGOTA-HÁZBAN. (A m. kir. főpostával szemben)

teljesen ujonan berendezett könyvnyomda.

Elvállal mindenféle nyomtatványokat:

takarékpénztári, kereskedelmi

ügyvédi és községi nyomtatványokat.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

KÉSZIT:

Gyászjelentéseket, bál- és lakodalmi meghívókat.

ELJEGYZÉSI KÁRTYÁKAT, TÁNCZRENDEKET és ÉTLAPOKAT.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Vidéki megrendelések ERDÉLYI ISTVÁN nyomdai művezető nevére czimzendők.

Nyomdánk, hol északkeleti Magyarország legrégebb és legelterjedtebb politikai napilapja a

„DEBRECZEN”,

és a szintén elterjedt „DEBRECZENI HIRADÓ” is nyomatik, ajánljuk a helybeli és vidéki közönség szives pártfogásába.

Izléses kiállítás!
Jutányos árak!

Izléses kiállítás!
Jutányos árak!

Hirdetések a »DEBRECZEN« czimű lapban a legjutányosabb árak mellett eszközöltetnek.

SZÁMLÁKAT, ROVATOZOTT IVEKET, NÉVJEGYEKET, bor- és rum-vignetteket, falragaszokat, MINDENMÉ KÖRLEVELEKET és ÁRJEGYZÉKEKET.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

FOLYÓIRATOKAT és a NYOMDAIPARHOZ tartozó nyomtatványokat izléses beosztással

jutányos árakon.

Bírósági, végrehajtói nyomtatványok készletben tartatnak.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek.

Előfizetési árak
 helyben, vagy postán külföldre
 Egész évre . . . . . 10 ft.
 Félévre . . . . . 5 .
 Negyedévre . . . . . 2 .
 Egy órára . . . . . 1 .
 Egyes szám 4 kr.

lap szellemi részét illető minden jog fenntartva. Főtitkár: Bernáth Károly.

Előfizethető helyek: Telegdi K. Lajos könyvkereskedés és kiadóhivatalban. (Fötér 1828.)

Az öngyilkosság

Napjainkban nyíra elterjedtek, megdöbben s önként dolatra jön: miért öngyilkosság? és meg magát valak érzellemmel követi.

Tény az, hogy öngyilkosságok pogány népek is ság gondolatától az atheneiek és tnak homlokát b hurczolták ki a g

A pogány gyaláznak tétel hullái s nem ten a kath. egyház szokta tagadni az sét. Bizony régei jkori Babilonban öngyilkosok hullá végett kitételnek.

Az öngyilkosban, a franciaia heista bölcselők és most a század jédtek. Mert az ö gadó is. Az öngy Istenben, mert fosztaná meg ma amaz élettől, mellyel tehát kizáró joga rendelkezni.

Az öngyilkos nek tekinti, aki zete meg nem megsemmisül. E hitelenségi tan most, főleg az iz heisták, materia áll a mai moder mely nem ismer sem a társadaló maga irányában. Nem akarja tatni ama tőkét amelyet Isten

A „DEBRECZENI HIRADÓ” HAN

HAN

Megcsalt a Midón elősz Lehet, szem Lehet, pirok — De én má

Azt hittem, e Lelkemben n Kit — rám n Szivem száz S meglelni

Az volt, övé Szemed sugr Megis — oh, Kel ajkamon Hogy még s

Mit tudom é Tan egy sug Egy semmise De mit nem A mennyors

... Megcsalt Midón elősz Lehet, szem Lehet, pirok — De én p

* Mutatványul sajtó alatt levő vers diazktetésben 5 korot mán. Megrendelhető czimzéssel. Előfizetés kességé is elfogad